M. N. MÚZEUM KÖNYV-
Hírlap-Könyvtár
Növedéknapló
1898. évi 1027

Nagyvárad, 1898. IV. évfolyam 147. szám. Péntek, julius 1.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . 3 » —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, junius 30.

Isten óvja nagy csapástól — mi szegény hazánkat.

Rettenetes hireket hoz a táviró széles e hazából. Ahonnan ezek a táviratok keltezve vannak, ott siró emberek ezrei néznek tanácstalanul a jövőbe, ott sztrájk nélkül is pihenni fog a sarló és a kasza aratás idején. El van már csépelve mindenük.

A Dunántúlt kezdte meglepni az Isten haragja, Mosony, Sopron, Vas, Zala egy része, aztán Győr, Komárom, Esztergom, Veszprém, Fehér, Somogy egyrésze ment tönkre az itélet idő folytán, de Nyitra, Bars, Hont, Nógrád, Zólyom, Abauj, Liptó is sokat szenvedett, Sáros, Zemplén, Ung és a székely föld is elpusztult az iszonyu elemi csapástól.

Csak egyetlen budapesti biztositó társaságnál csütörtök reggelig 8800 káresetet jelentettek be. Bir-e fizetni ez a társaság egyszerre ily óriási összeget? s mi lesz azokkal, kik szegénységük folytán a legdrágább biztositásra, a jégbiztositásra csak nem is gondolhattak!?

Ökölnyi nagyságban hullott a jég, nem is ugy mint máskor egy-egy vékony pásztában, hanem félországot átverő szélességben, nem pár perczig tartott, hanem lábnyi magosan tedte a talajt a jég sokáig a zivatar után, úgy hullott, úgy zúgott ez a csapás, mintha csak az a sok szörnyü Isten káromlás, gúny és átkozódás hullott volna vissza a fejünkre, ami nap nap mellett korlátozatlanul, szabadosan hangzik az ég felé.

Rettenetes a csapás sulya, hisz a tavalyi nyomoruságos év után következett s honnan birna ki a magyar gazda, a magyar nép két egymás utáni rossz esztendőt? Rettenetes azért is, mert éppen aratás előtt jött, mikor már mindenből kiköltötte magát a gazda s mikor éppen abból látna pénzt, amit most iszap borit és sárba vert az itélet idő.

Börze spekulánsok, kik gseftet csináltatok a kenyérből, erre a bais-re számitottatok-é? De ki törődik a buza szipolyok, e határidő lovagok pusztulásával; szegény magyar nép ki birod-e?

S a csapás nem jár egyedül.

A gazdag Amerika minden lehető eszközzel védekezik, hogy a pénz és intelligenczia nélküli proletárok inváziója és pusztitó hadától megvédje magát, nálunk pedig nyitva a kapu. Mind a két kapu. Egyik, melyen a kipusztitott magyarság megyen más világrészbe kenyeret keresni, másik, melyen a vagyon és intelligenczia nélküli proletár had sáska tömege jön be éhesen és készen arra, hogy boldoguljon bármi áron.

Alig egy-két napja vették hirét, még csak szóra sem méltatta senki, hogy egyszerre 60, semmivel sem biró család jött az országba s ki tudja, hogy mennyi apróbb csapatokban. Ki kér tőlük útlevelet, ki kérdi, hogy mit akarnak, ki magyarázza meg nekik, hogy ebben a tejjelmézzel folyó Kánaánban száraz kenyér is alig jut a csapással sujtott lakosságnak s egyáltalában nincs abban a helyzetben, hogy idegen, semmi nélkül betolakodókat itt száz és ezer számra tartson vagy fel hizlaljon.

Mert akik semmi nélkül jönnek ide, azért jönnek, mert előbbi helyükön nem tudtak boldogulni, s itt akarnak szerezni, a mi népünktől akarnak megélni, mikor a mi népünk is ingyen vetőmagot kap, adóleengedést és a rossz táplálkozástól pellagrát.

És hogy ilyen nagy a csapás, annak is meg van a maga oka.

Nézzenek végig ezen a jégverte országon, számolják össze hány szem könnyezik a terméyek pusztulása folytán, figyeljék meg majd az ipar és kereskedelem meggyengülését őszkor, a legjobb szezonban és álljanak hát elő azokkal a nagyokat puffanó dikcziókkal és mondják ki, hogy nem agrárország Magyarország, hogy nem alkuvás nélküli politikára van-e itt szükség, hol minden a gazdálkodó jó, vagy rossz helyzetétől függ?

De még ezzel se törődjünk most. Kamat nélküli kölcsönt a népnek, de rögtön! A legkérlelhetetlenebb vigyázatot és szigort az uzsorásokkal szemben, mert ezek a csapásokból aratnak legtöbbet! Redukáljanak a budget keretében minden kiadást, ha kell inditson maga a miniszter nemzeti gyüjtést, de segiteni kell a népen!

A magyar nép nyomoruságáról van most szó és nem akarunk hallani semmi egyébbről, mig ezen segitve nincsen.

P—y.

A „TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

Szó és tett.

Pártoljuk a jó czélt!
Igy szónokol Sódar
És ő pártolja is,
De csak puszta szóval.

Mert amikor végre
Tettre ér a dolog,
Sódar úr az első,
Aki elpárolog!

Szirén.

Az utazásról.

Irta: **Dr. SZÉKELY ISTVÁN.***

Harminc fok meleg árnyékban; sauve qui pent, meneküljön aki tud. Ez a jelszó juliusban. A városok utczái elnéptelenednek, Budapest átköltözik Ausséeba, Ischlbe és a Tátrába. Az aszfalt olvadoz, akinek soha rheumája nem volt, az is gőzfürdőt vesz, nagy kelete van a fagylaltnak, Karlsbad és a fogorvosok gyönyörüségére. Csak estefelé mer kibunni hüvösen tartott otthonából, akit körülményei a városhoz kötnek. Ezalatt megnépesednek a fenyvesek, megtelnek a hegyek stájer és tiroli ruhás, hosszubotos alakokkal, akiknek arca és testállása első tekintetre elárulja, hogy nem a glecserek környékén termettek. Ilyenkor arat nemcsak az alföldi ember, hanem a hegylakó is.

A fürdő beteg, vagy öreg embereknek való; az ugynevezett nyaralás rendesen csak drágán megfizetett unatkozás. Egészséges emberre nézve, hacsak hivatalos vagy családi ügyek nem akadályozzák, vagy pedig tulságos sok vámmentes podgyászt nem kénytelen hordozni, nincs kellemesebb, testet üditőbb, lelket művelőbb élvezet, mint az utazás. Kigyógyitja az ember szellemi látáskörét, megtanitja az idegenben is becsülni az embert; tapasztalatokra vezett, melyeket itthon értékesiteni lehet. A mellett óvatosságra, figyelemre, lélekjelenlétre és önbizalomra szoktat.

Nem is igen tagadja az utazás kellemes és tanulságos voltát senki. Hanem azt mondják, hogy az utazáshoz is, miként a hadviseléshez, pénz, pénz meg pénz kell. Ebben sok igaz van, de sok a tulzás is; mert aránylag kevés pénzzel sok földet be lehet járni s kellemesen lehet szórakozni, — csak érteni kell hozzá. Akárhány ember nagyobb összegeket kidob haszontalanságokra, mint amennyi egy csinos körutra ellegendő volna.

Persze kétféleképpen lehet utazni: drágán és olcsón. Drágán utazik az angol, olcsón a német. (Magától értetik, hogy ez csak szabály, mely alól kivételek is vannak.)

Az angol az uton otthoni kényelmet keres, a legfényesebb vendéglőkbe száll, s magával viszi egész ruhatárát. Vasuton, hintón, ló- és öszvérháton utazik, de gyalogolni nem szeret. Tirol és Svájc nyáron hemzseg a főleg bajusztalan lordoktól, büszke ladyktől és hirtelenszőke missektől, akik után külön kocsi, vagy a lovak és öszvérek egész kis karaván̈ja szállitja a hatalmas táskákat, ládákat és kosarakat. Vezetőt fogadnak ahol a szemük és orruk után is elmehetnének s még az esernyőjüket is mással hurcoltatják. Az ilyen kényelem mindenütt drága, de kivált Svájcban, ahol az utast becsülettel kiszolgálják, de a fényüzést jól meg is fizettetik. Megesik, hogy egy napi ut, pl. valami hegyi átkelés egy mesés és jól megpakolt angol családnak néhány száz frankjába kerül.

Nem igy tesz a német. Takarékoskodik egész éven át, összegyüjt nyárára pár száz márkát s akkor egész családjával nekivág az alpoknak. Vonaton csak a hegyekig megy; azontul saját alkalmatosságával halad. Ruhatára a rajta levő selyem vagy gyapju fehérruhán kivül egy öltözet vizmentes uti ruha (a nőknek is), egy könnyü esőköpenyeg, egy szeges czipő, azonkivül egy-két pár fehérruha, egy Baedeker és egyszerü toilette-eszközök, ritkán még egy öltözet ruha a hátán hordot tarisznyában. Kiegészíti a felszerelést egy hosszu szeges bot vagy erős szeges napernyő. Már az kényelemszerető, amelyik egy kis kézi koffert küldözget maga előtt postán. Stájerország, Tirol, Svájc nyáron tele vannak ilyen utazó németekkel. Igényeik egyszerüek, fényes hoteleket nem keresnek, élvezik a havasok nagyszerü levegőjét, ahol többen összetalálkoznak, tréfálóznak, da-

* Mutatvány szerzőnek »*Svájci séták*« c. sajtó alatt lévő müvéből.

5578 Cséd.

A német választások eredménye.

A német birodalomban véget értek a pótválasztások is; a birodalmi gyülés uj képviselőinek táblázatos kimutatása a következő:

Pártok:	*1898-iki választás*	*1893-iki választás*
Konzervativek	60	72
Német birodalmi párt	20	27
Antiszemiták	10	16
Kath. czentrum	108	99
Nemzeti liberálisok	48	52
Szabadelvü néppárt	30	23
Szabadelvü csoport	14	13
Német néppárt	8	11
Szocziál-demokraták	56	44
Lengyelek	14	19
Welfek	9	7
Elzasziak	10	8
Mezőgazdák-szövetsége	4	3
Dán	1	1
»Vadak« (pártonkivüliek)	5	1

A választás tehát éppen azt a két pártot tette jelentékenyen erősebbé, amelyeket a birodalmi kormány gyengiteni akart: a kath czentrumot és a szocziáldemokratákat. A *czentrum* ma erősebb, befolyásosabb, mint valaha. A kormány a czentrum támogatása nélkül nem boldogulhat. Tehát a 10 milliónyi németországi katholikus lakosság elérte szivós kitartás utján azt, hogy dominálja a birodalmi gyülést. — A másik párt, amely győztesen került ki a választásokból, a *szocziál-demokraták*, akik nagyságra már a birodalmi gyülés harmadik pártját képezik, megelőzvén a nemzeti liberálisokat. Kiváncsian várjuk a részletes statistikai kimutatást, hogy vajjon hány százezer ember adta szavazatát a szoczialista jelöltekre? Öt év előtt másfél millió választó szavazott reájuk. — A *liberális* pártoknak a pótválasztásoknál jobban kedvezett a szerencse, két kisebb csoportjuk el is hóditott néhány mandátumot, de a nemzeti liberálisok és a néppárt nem tudták helyrehozni az általános választásoknál szenvedett vereséget. — A pártok kerete annyiban is megváltozott, hogy a tulajdonképpeni kormánypárt (a konzervativ és birodalmi párt) 20 fővel megapadt s igy még nagyobb szükség van a czentrum támogatására, hogy a radikális és szocziális elemek tulsulyra ne vergődjenek.

—

A vármegyei tisztviselők fizetése. A főispáni karnak több tagja időzött a legutóbbi napokban Budapesten. Tekintettel arra a körülményre, hogy a jövő évi állami költségvetés előirányzatát most állitják össze, valamennyien előterjesztést tettek a kormánynak, mint értesülünk — irja a B. H. — a vármegyei tisztviselők javadalmazásának emelése ügyében. Hangoztatták nevezetesen annak szükséges voltát, hogy ez az ügy különválasztassék a közigazgatás általános reformjától s minél előbb megoldást nyerjen, máskülönben a vármegyei adminisztráczió alkalmas elemek hiányában a csőd szélére fog jutni. Utaltak arra a jelenségre, hogy némely vármegyében egyes megüresedő állásokat csak nagy nehezen vagy éppen nem lehet törvényes kvalifikáczió birtokában levő egyénekkel betölteni, mert a képzett ifjabb nemzedék a birói és más oly közszolgálati pályákat keresi fel, a melyek aránylag jobb javadalmazással s kedvezőbb előmeneteli viszonyokkal kinálkoznak, a miből az a további nagy kár származik, hogy a megalkotandó közigazgatási reformok kellő végrehajtásához sem lesznek annak idején meg az adminisztráczió terén gyakorlott alkalmas elemek. A jövő évi állami költségvetés — kétségkivül a szóban forgó előterjesztések következtében is — *emelni fogja*, ugy halljuk, *a vármegyék állami dotációját*; maga a vármegyei tisztviselők javadalmazásának általános rendezése azonban csak a közigazgatás reformjával együttesen fog bekövetkezni.

A női ipariskola.

A lét nehéz kérdése mind sulyosabban, mind ridegebben ereszkedik az emberiségre s lassankint átalakitja a régi társadalmat. Éppen nem szebbé, csak praktikusabbá teszi az életet a folytonos küzdés.

Ebbe a küzdelembe be kellett lépniök a nőknek is és lassankint feláldozni a régi ideális tért, hol csak nőknek, tiszta szerető nőknek kellett lenniök, amire teremtve vannak és beállani szürke munkásoknak, dolgozni nem saját édes családjáért, melynek ő az urnője, hanem kenyérért, melynek rabszolgája lett ő is.

Utálattal gondolok mindenre, ami a nő emanczipácziához visz, mi által a nő nem lenne egyébb, mint egy gyengébb, izetlenebb kiadásu férfi. Pedig az élet küzdelme erre az utra kezdte sodorni a nőt, majdnem oda jutottak, hogy a munkában konkurrense legyen a férfinak.

Ujabb jobb irány kezd lábra kapni. Egy pár, mondjuk szeliden excentrikus nőn kivül, ki ügyvéd, orvos stb. akar lenni, a nők nagy része neki való pályára lép. Mint tanitónő működik a gyermekek között, vagy felhasználja könnyed finom ujjaiban rejlő erejét és a szemet, lelket gyönyörködtető női kézi munkát kultiválja, mint szórakoztató, vagy kenyérkereső eszközt.

Egyebek között különösen e kettő az, ami a női léleknek legjobban megfelel s mely a nőiesség nimbusát sértetlenül hagyja, sőt uj fényt ad neki.

Városunkban is volt szó róla, hogy női ipariskolát állitanak fel. Ebben az időben jött a Sz. *Dudinszky* Anna urnő ajánlata, mely szerint igazán csekély segitség mellett kész volt azonnal felállitani ezt az iskolát. A város megadta a kért szubvencziót és Szedlarikné urnő teljes lelkiismeretességgel igyekezett a női ipar minden ágát meghonositani iskolája által.

Éles szem és nagy tapintatról tett tanubizonyságot az igazgatónő, mikor *Dekker* Irén okl. kézimunka-tanitónőt, e végtelenül kedves modoru, nagy tudásu kisasszonyt nyerte meg intézete számára, kinek tudása, tanmodora és kedves szerénysége szinte kényszeriti a tanitványokat, hogy szorgalmasak legyenek és ambicióval dolgozzanak.

Nos! Az igazgatónő és a kisasszony fáradozása meg is hozta a fényes eredményt.

A ruha varrásban az egyszerütől a legdiszesebbig, mind szabászatilag, mind dekorative, mind a szinek összhangját tekintve, a kivarrott bluzoknál igazán perfekt tudásra mutatnak.

Különösen szépek és számosak a üveg, fa és selyem festések.

Nagyon tekintélyes része e kiállitásnak a fehér varrás, fehér himzés és csipkeverés. Egész vagyont ér az e szakba vágó kiállitott munkák tömege.

Mindenkit kellemesen lephet meg az intézet vezetőinek előzékenysége, kik a legkészségesebben adnak felvilágositást és kalauzolják látogatóikat a munka termek látnivalói között.

A jelesebb tanitványok a kiállitott munkák után itélve:

Douovák Teréz: Velenczei ojáris zsebkendője, hűfes'éssel készült czimbalomteritő.

Szpevár Etelka: himzett ajaurozott asztalteritők.

Kói Erzsike: egy magas himzéssel készült diványpárna, egy hüfestéssel készült asztalfutó és egy velenczei himzett ingbetét.

Nagy Emilia: fehérnemü és ruhavarrásban ügyes. Az üvegfestésben különösen kitünt.

---

lolnak és szemlátomást jobban mulatnak, mint a tömérdek ballasttal megrakot angolok. Többször beszéltem ilyen utazó német családokkal, vagy társaságokkal és meggyőződtem, hogy ezeknek az utazás nem sokkal kerül többe, mint amennyibe az utazás ideje alatt az élet otthon kerülne. Innen van, hogy hivatalnokok, tanárok, kisebb kereskedők és iparosok is megszerezhetik maguknak ezt az üdülést és szórakozást.

Olcsón és kellemesen utazni azonban valóságos müvészet; ügyes ember félannyi pénzből többet lát és élvez, mint az ügyetlen kétannyi pénzből. Ehhez mindenesetre szükséges, hogy ismerjük a beutazandó vidéket s némi gyakorlottsággal birjunk az utazásban. Az ismeretet csak meglehet szerezni a Baedekerből vagy jó utleirásokból; de a gyakorlottságot személyesen kell megszerezni, persze sokszor egy kis tandij vagy fáradság és kellemetlenség árán. Fontos dolog az, hogy az utas ne vonuljon magába, hanem mindenkivel szóba álljon és ne resteljen kérdezősködni. Csak igy lehet becses tanácsokhoz jutni — ingyen; s ily módon lehet hamarosan tájékozódni mindenütt a helyi viszonyokról. Nem is kell mondanom, hogy az idegen ország nyelvének ismerete mily hasznos, sőt a néppel való érintkezésben rendesen pótolhatatlanul szükséges.

Utazni lehet vasuton, kocsin (illetőleg néha lóháton) és gyalog. Sok ember azt hiszi, hogyha vasuttal átrepült egy országon s megnézett egy-két várost, már utazott és látott. Igy van a legtöbb ember Svájczal is. Csakhogy városokért nem érdemes utazni; ezek mindenütt hasonló lármás épülettömegek. Svájcnak legalább nem városai — bár itt ezek is érdekesebbek mint máshol —, hanem természeti sépségei: fenyvesei, bércei, tavai, vizesései, glecserei képezik utólérhetetlen vonzóerejét. Svájcban a városok porát szini kidobott pénz volna. A vasutakat pedig még Svájcban sem nem szépitészeti és tourista szempontok szerint, hanem gyakorlati czélokra épitik. A vasutak ahol csak lehet, a nagyobb völgyekben haladnak, ahol a városok fekszenek és az épités kevesebb akadályba ütközik. De az ilyen völgyekből nem lehet belátni a hegyek titkaiba és életébe. A hegyek alakulásának körülményei szerint a folyóvölgyek mellett rendesen kisebb hegyek emelkednek, melyek a völgyben utazók elől elrejtik, vagy csak ritkán és távolról engedik megpillantani a mögöttük fekvő fönséges sziklaóriásokat. Vasutról az igazi nagy hegyeket legfeljebb egész távolról és csak körvonalaikban lehet szemlélni. Már pedig a legszebb tavak, vizesések, szakadékok, mélyutak, glecserek és a hegyek más csodái mind a hegyek félreeső rejtekeiben lappanganak.

Be kell tehát hatolni a hegységekbe. Tirolban és kivált Svájcban s az olasz alpokban ezt megkönnyitik a kitünő országutak. Itt tehát igen sok természeti szépséghez hozzá lehet férni kocsin, esetleg ló vagy öszvérháton, sőt hordozószéken is. Csakhogy ez angolnak való drága mulatság. Aki nem szórhatja a napoleond'or-okat, az hacsak másokkal meg nem oszthatja a kocsibért, gyalog megy be a hegyekbe. Sok helyre és néha éppen a legremekebb helyekre meg nem is lehet máskép bejutni vagy feljutni, mint gyalog. És a gyalogolás azonkivül, hogy olcsó a legtanulságosabb és legkellemesebb utazás ott, ahol a hőség nem bántja az embert, mint az alpokban. A gyalogos mindenütt tetszés szerint megállhat, mindent jól szemügyre vehet; szóba állhat a néppel, betekinthet annak házaiba és életébe. Azonkivül a gyalogolás és hegymászás — persze műszékkel — a legegészségesebb testgyakorlat és legtermészetesebb test edzés. Jó társaságban még a mellett páratlan szórakozás.

Természetes, hogy a gyalog utazásnál nem szabad sok podgyászszal járni, kivált ha mindenünket magunkkal akarjuk hordani. A nagy podgyász helyhez és uthoz köti az embert, megkeseriti az utazást és a legszebb pantie-kat megakadályozza; s még hozzá valóságos adó az emberen. Szükség esetén mindent lehet vásárolni legalább Svájcban; felesleges tehát egy magazint hordozni. Négy-öt kilogramm podgyász (a felöltőt is beleszámitva) a hegymászásnál maximum. Legkényelmesebb egy jó oldaltáskával utazni, melyben egy-két napra való szükséglet elfér; a többi podgyászt egy kis kézi kofferben postán kell előre küldeni; de ez utóbbi is csak oly nagy legyen, hogy az ember pl. a vasutról a hajó állomásig, vagy közeleső vendéglőig maga elvihesse, a hordárra ne szoruljon, amit néha nem is lehet kapni. Legjobb azonban

Rácz Ilona szmirna párnái és üvegfestése.
Nagy Lajosné: üveg, atlasz és majolika festése.
Dudinszky Malvin: ruhaszabászati szaktanitónő, cangréja és csipkeverése.
Meskó Anna: faltarott ajauros muhakendője és fehérnemü varrása.
Frenz Florica: felsőruha és fehérnemü varrása.
Bartalus Vilma: a felsőruha varrásban vált ki.
Stern nővérek is több szép darabot állitottak ki, melyek nagy tetszést arattak.

A kiállitás még két napig marad nyitva, ajánljuk különösen a hölgyközönségnek a megtekintésre.

Borzasztó istenitélet.

— A szerdai vihar és jégverés. —

Az elmult év sanyaru termése az egész országban olyan nyomort idézett elő, hogy igen sok helyen csak segélyezéssel tudták megmenteni a lakosságot az inségtől.

Ez évben a termési kilátások igen kedvezők voltak; a mezők dus jutalmat igértek a gazda fáradozásáért s azt hittük, hogy a sanyaru esztendő minden keservéért kárpotólva lesz a szegény magyar nép.

Pár nap óta azonban óriási viharok, jégverések pusztitják el országszerte a vetéseket s koldusbotra juttatják a gazdákat.

Biharmegye egy részét a *m.-csékei* járás községeit verte teljesen tönkre az elmult héten a jég; a szegény népnek gyorsan segélyt kellett nyujtani, mert nem maradt egy betevő falatjuk sem.

E hét elején a fővárosban s az ország több részén dult a borzasztó istenitélet.

Szerdán pedig *Nagyváradot és vidékét* tarolta le borzasztó módon a rémitő vihar és jégeső. A filloxera által elpusztitott szőllőhegyek különben is csak lassan ujittatnak fel, mert a tulajdonosok nem birják a nagy költséget. S a jégverés és vihar *nagy részét teljesen elpusztitotta.*

A borzasztó viharról tudósitónk a következőket irja:

Szerdán este, midőn a nap lement, a nyugati láthatáron sürü villámlás czikázott, majd sötét, nehéz felhők emelkedtek. A rekkenő forróságban egy szellő sem zavarta a vésztjósló csendet, mely mintegy jelezte előre a bekövetkező vihart.

Este tiz óra tájban egyszerre nagy szél keletkezett s pár pillanat alatt iszonyu vihar tört ki; a villámlás egymást érte s nem egyszer perczekig vakitó fény áradt széjjel a rémes éjszakában. Akit kint talált a borzasztó istenitélet, menekült fedél alá.

A viharral együtt megeredt a zápor s ömlött a viz hatalmas erővel, jéggel vegyesen. *Egyes helyeken tyuktojás nagyságu jégdarabok hullottak s elpusztitottak mindent, sőt még az épületekben is nagy károkat okozott.* Egyes részeken azonban csak kevés, apróbb szemü jég hullott az esővel vegyesen s igy nagyobb károkat alig okozott.

Legerősebb volt a vihar és a jégverés a város déli részén s a Nagyváradtól délre és délkeletre eső községek határában. *Teljesen elpusztitotta a jég az összes vetéseket, gyümölcsfákat. Pecze-Szőllős, Fugyivásárhelyen,* sőt Nagyváradnak *Várad-Velencze* részét is jó részben tönkre tette a jég és a vihar. A vihar óriási erejét mutatja az is, hogy embervastagságu óriási fákat tört derékban ketté, vagy csavart ki tőből. A házak tetejét igen sok helyen megbontotta s mint értesülünk, a *Ferencz József* huszárlaktanya nagy lovaglójának a tetejét felszakitotta.

Az utczákat csakhamar elöntötte az ár, a csatornák nyelő-nyilásai nem voltak képesek befogadni az összegyült viztömeget.

A nagyváradi szőlőhegyen, ahol a jég kevésbé pusztitott, kipótolta a vihar.

Különösen az u. n. *Görögoldal* és a *Körözsoldal* teljesen tönkre vannak téve. Óriási élőfákat csavart ki tőből vagy tört ketté. A *borzasztó jég pedig a gyümölcsöt és a szőlőt verte össze* **annyira, hogy alig marad meg belőle valami.** A legszebben rekonsruált szőlők szánalmas és siralmas képét mutatnak. A többi között teljesen letarolta a jég és vihar a dr. *Molnár* Imre, dr. *Sipos* Árpád, *Kugler* Albert, *Busch* Dávid, *Széles* Lajos, *Tóth* Zsigmond stb. szőlőjét.

Csarnai Gábornak az u. n. törkőmérőtetőn levő pajtájába beütött a villám. Az épületben szerencsére senki nem volt; a pajta nem gyult meg, hanem a belezárt kacsák elpusztultak.

Az olaszii nagytemető mellett levő *városi szőlőtelepen* szintén nagy erővel dühöngött a vihar s a jég elpusztitotta a pompásan beválott zöldojtásokat. *Még a szőlő kopasz fáját is összeverte a jég.* A kár igen tetemes és sok időbe kerül, mig a tönkre ment telepet ismét jól rendbe hozzák.

A *száldobágyi* hegyre szintén kiterjedt a borzasztó vihar s a szőlőket itt is tönkre tette.

Bihar községben és a határon a pompás aratást igért vetések a földig vannak pozdorjává leverve.

Biharmegye délibb részen, több községben szintén elvégezte az istenitélet az aratást. *Hosszu-Aszó, Nyárszeg, Nagy-Ürögd* községek határa rémesen mutatja a pusztulást. A vihar ezen a részen egész Lessig terjedt.

Hogy mily iszonyu károkat okozott az egy óráig tartó itélet-idő, még hozzávetőleg sem lehet tudni, csak majd akkor, ha a hivatalos jelentések beérkeznek a sujtott helyekről.

Esküdtszéki tárgyalás.

Az esküdtszék tegnap másod izben mondott itéletet egy czikk felett. Az Aradon megjelenő »Ujvilág« februári számában levő egyik czikről volt szó, amelyet az ügyészség már egyszer *izgatás* miatt inkriminált, most pedig becsületsértéséért.

Az esküdtszék a vádlottat *Liptai* Iván czipész segédet bünösnek mondta ki s ezért egy hónapi fogházra itélte.

A czikkben a csendőrség van megtámadva s a czikk irója a csendőröket ***emberi alakba bujtatott bestiáknak*** nevezi.

Ezt a pár szót inkriminálta az ügyészség.

A tárgyalásnak érdekességet egyedül a védőnek, *Schwarcz* Józsefnek a beszéde, illetve már maga a megjelenése adott.

Magáról a tárgyalásról a következőket közli tudósitónk:

Kilencz óra volt, amikor a törvényszék belépett a tárgyaló terembe, miután konstatálták azt, hogy a peres felek megjelentek, az esküdtszéket megalakitották.

Az esküdtszék a következőképpen alakult meg:

Sonnenfeld Zsigmond, Sonnenfeld Adolf, Berger Sámuel, Radó Ignácz, Fleishakker Béla, Fekete Sándor, Déri János, Weisz Károly, Sziladki Ernő, Karger Sándor, Rimanóczy Kálmán, Gillmaier Adolf, Póteskudtek: Milibák József és Váradi Mór.

A tárgyaláson *Millye* Gyula elnökölt, a tanács tagjai voltak: *Fassie* Pál és *Grámm* Sándor, jegyző: *Gömbey* István.

A vádhatóságot dr. *Perjéssy* Mihály képviselte, mig a vádlottat az ismert szocziálista *Schwarcz* József védte. *Liptai* Iván az általános kérdésekre előadta:

Liptai Ivánnak hivják, 28 éves, czipész segéd, aradi lakos.

Az általános kérdések után felolvasták a vádlevelet, majd az inkriminált részt, ami igy hangzik:

. . . A napokban ismét ötven »szálas« csendőrt szállitottak Szabolcsvármegyébe. Csak rajta! Elvtársaink nem fognak szuronyaitok elé állani, golyótokat nem repititek beléjök, *ti emberi alakot felvett bestiák.*

A czikk felolvasása után elnök a következő kérdéseket intézte a vádlotthoz:

— Elnök: A czikk szerzője ön?

— Vádlott: Igen.

— Az ön kivánságára tették közzé?

— Igen.

— Mi volt czélja a czikk kiadásával?

— Semmi czélom nem volt, a czikket ösztönszerüleg irtam.

— Minő iskolákat végzett?

— *Két elemit*, irni, olvasni tudok.

---

annak, aki egy tarisznyában mindenét magával hordozhatja. Különben a svájczi postákon az utasra nézve nagyon czélszerü szabályok vannak. A podgyászt szállitó levél nélkül puszta vevényre felveszik, olcsón és rögtön továbbitják s minden postás köteles este 11 óráig irodáját nyitva tartani, hogy az este gyalog érkező utas holmiját még aznap átvehesse. A vasutak is az utasok kényelméhez vannak szabva; a szárnyvonalak minden irányban a legpontosabban csatlakoznak, gyorsan haladnak, sokszor megállnak, de csak egy-két perczre; s ami fő az utazást 24 órán belül mindenütt tetszés szerint félbe lehet szakitani.

Sokszor mondják, hogy miért megyünk külföldre, mikor hazánk is bővelkedik természeti szépségekben. Mindenesetre illik, hogy az ember saját hazáját ismerje; s magam részéről ismételve be is jártam hazánk jelentékenyebb városait és szebb helyeit.

Csakhogy nem kell a hazafiaskodást tulhajtani vagy inkább elfogultságig vinni. Éppen azért megyünk néha külföldre, hogy előrehaladottabb nemzetek példáján okuljunk s őket a jövőben követhessük és utólérjük. Ez pedig éppen hazafias cél. Elmult az idő, mikor az emberek éltek és meghaltak a nélkül, hogy a szomszéd falun, vagy a vármegye határán tulmentek volna. A civilizaeio lerontotta a korlátokat, érintkezésbe hozta a népeket, s ezáltal is közelebb hozta a megvalósuláshoz az általános testvériségnek par excllence keresztény és katholikus eszméjét. A gőz és villany korában nem is lehet, nem is tanácsos elzárkózni a külföldtől; a chinai fal ma már nevetséges anachronismus.

Másrészt pedig akármily szép is Erdély, az Alduna, vagy a Tátra, de nagyszerüségben és változatosságban egyik sem versenyezhet a tiroli és svájci alpokkal. Pedig utazásnál nemcsak a természet müvei jönnek tekintetbe, hanem a kényelem, biztonság, olcsóság is. Ezeket pedig legalább együttesen itthon meg nem találjuk legalább ugy mint a külföldön. Tapasztalásból beszélek. Az egész Svájc egy nagy hotel, melynek minden lakosa egy század óta gyakorolja az idegenek kiszolgálását. Félreeső vadonban, csaknem hozzáférhetetlen sziklákon és jégmezőkön kényelmes lakást (vendéglőt, vagy menedékházat) találunk, a körülményeket tekintetbe véve mérsékelt áron. Egyedül bolyonghatunk napokon át; senki meg nem bámul, ki nem nevet ha tarisznyát lát oldalunkon; veszély nem fenyeget, sőt mindenütt előzékenységgel fogadnak. Minden svájci élénk tudatában van annak, hogy az idegentől él, tehát meg kell azt becsülnie, mint a földmüvelőnek a jótékony esőt.

Valljuk meg őszintén, itthon még távol állunk attól, hogy hasonló kényelemmel utazhassunk. Nálunk még csakis a magyar Tátrában talál a tourista némi kényelmet, csakhogy egy kissé drágán. Pedig azt senki sem szereti ha megkopasztják, vagy ha rajta tanulnak borotválni.

Mivel sem a vádlott, sem az ügyész nem kivántak semmit sem előterjeszteni, az elnök a bizonyitási eljárást befejezettnek nyilvánitotta, ami után dr. *Perjéssy* Mihály kir. ügyész előterjesztette a következő remek vádbeszédet, amit kivonatosan itt adunk:

Perjessy Mihály kir. ügyész a beszédje elején foglalkozik a munkás viszonyokkal, a szoczialismussal s főleg az izgatókkal, majd áttér a csendőrségre.

A csendőrségi intézmény nagyon bevált, azóta, amióta megalkották a csendőrséget, a küncselekmények száma folytonoson apad. A csendőrség mindenütt áldásosan müködik s daczára ennek, a czikk irója — a vádlott — ugy tünteti fel a csendőröket, mint a kik okai a veszedelmeknek. Pedig nem ugy van. A csendőrséget már csak akkor viszik valahová, amikor már a veszély igen nagy. Előbb járnak a lelketlen izgatók és csak azután jönnek a csendőrök.

A czikk irója a csendőröket *ember bőrbe bujtatott bestiáknak* nevezi, ami igen erős kifejezés, amiben meg van a becsületsértés.

A csendőrséget mint testületet sértette meg a vádlott, kéri az esküdtszéket, hogy mondják ki a vadlottat bünösnek s igy állitsák helyre a csendőrség becsületét s szolgáltassanak a csendőrségnek elégtételt.

Kéri a bünös kimondását.

A nagyhatásu beszéd után, amit a hallgatóság nagy érdeklődéssel hallgatott, felemelkedett a védő *Schvarcz* és előterjesztette a védelmet.

Beszédje elején hivatkozik a mostani zavaros időkre, amikor a társadalmi rend megbomlott. Hivatkozva a czikkre azt bizonyitja, hogy az egész sajtó elitéli a csendőrök müködését. Hivatkozik az »*Egyetértés*« julius 15-iki számára, amely szintén foglalkozik a csendőrök müködésével, s az Egyetértés idézett számából felolvas, amivel azt bizonyitja, hogy a nevezett lap is elitélte a csendőrség müködését.

Nem a csendőrség van megsértve, hanem csak a ténykedésök van megbirálva. Az ügyész azt mondja, hogy a lelketlen izgatók okai a lázadásoknak, pedig a történelem egészen mást bizonyit. Csodálkozik, hogy az ügyész olyan kevéssé járatos a történelemben, amely azt bizonyitja, hogy ha a nép jómódban van azt izgatni nem lehet. Hivatkozik az anninai zendülésre és a tárgyalásra a melyen ott volt.

Elismeri, hogy a czikkben van becsület sértés, de a vádlott nem végzett iskolákat s igy nem érti, hogy mi a parlamentális kifejezés.

A vádlottat *nem vétkesnek* kéri kimondani, mert ezzel elégtételt szolgáltatnak a csendőrségnek, mert ha a csendőrség továbbra is igy viselkedik, akkor folytatni fogják a vérengzést és ezzel nagy bajokba fogják sodorni a népet.

Kéri a vádlott teljes felmentését.

Schvarcz gyors egymásutánban mondta el beszédét, egészen neki tüzesedve hevesen, gesztusokkal. Majdnem ugyanazt mondta el, amit a multkor s többet foglalkozott a szoczialis tanokkal mint a védelemmel, amiért az elnök egyszer meg is intette.

A védő beszédére egészen röviden válaszolt az ügyész az ő szokott nyugodt modorában, erős érvekkel bizonyitotta a vádbeszéd tarthatatlanságát, majd a védő beszélt még egyszer szintén röviden, ami után az elnök feltette a kérdéseket s az esküdtszék visszavonult tanácskozásra.

Rövid tanácskozás után kihirdette dr. *Radó* Ignácz az esküdtszék elnöke a következő verdiktet:

I. Az inkriminált czikkben van-e becsületsértés vétsége?

9 igen; 3 nem.

II. Szerző-e Liptai Iván?

11 igen; 1 nem.

III. Vétkes-e a becsületsértésben?

8 igen; 4 nem.

Ezen verdikt alapján a törvényszék a vádlottat a 262. §. alapján *egy havi* fogházra s 50 frt pénzbüntetésre, esetleg 10 napi további fogházra itélte.

Előfizetési felhivás!

Nem egy-két esetben történt már, de különösen a Zola féle heczczek idején tünt ki, hogy mily óriási része a sajtónak szolgál érdek csoportokat. Eme heczczek idejében minden honi tárgy értéktelenné vált s nap nap mellett olyan átkozódás és elkeseredés rít le a lapok hasábjairól, mintha alkotmányunknak esett volna ki az alapja. Pedig csak arról volt szó, hogy messze idegenben, három birói fórum egybehangzó itélete folytán elmarasztaltak egy bünöst, ami kellemetlen egy hatalmas érdekcsoportnak.

Kevés lap mert akkor elfogulatlanul szólani és emanczipálni magát a heczczektől, mert kevés a független lap.

A *Tiszántúl* ezen időben is, vagy bármely heczcz idején megtartotta objektiv álláspontját, mert független pártok és klikkektől s mindig nagy sulyt fektetett arra, hogy barát vagy ellenségről egyaránt szenvedély nélkül, — őszintén irjon.

Természetes, hogy egy független lap sok nehézségekkel küzd, mert pártok, klikkek nem támogatják, de lehetetlen, hogy tért ne foglaljon.

A »*Tiszántúl*« IV. évfolyamát futja most s ez idő alatt képes volt régibb lapokkal versenyt tartani, az olvasók táborát maga köré csoportositani és folyton több tért hóditani az által, hogy adott programmjat teljesen beváltja.

A polilikában pártoktól függetlenek vagyunk. Ha azt látjuk, hogy a kormány intézkedése igazán az ország javát akarja előmozditani, nem habozunk támogatni azt. De ha törvényben gyökerező jogainkat támadja, ha a kath. vallás ellen tör, ha az ország és polgárainak javával ellenkezik: — nem késünk felemelni tiltakozó szavunkat.

Az iparos és gazdaosztály érdekeinek védelme a nemzetközi tőke tulkapásai ellen, a tisztességes munka és a munkások védelme a hazátlan szoczial-demokráczia jogtalan követelései ellen — a mi programmunknak lényeges részét képezik.

Hazafias nemzeti és vallásos szellem minden irányban a mi jelszavunk.

Társadalmi, megyei és városi ügyekben nem klikk, sem magán érdeknek helyet nem adunk.

Költséget és fáradságot nem kimélve azon iparkodunk, amint tettük eddig is, hogy a főváros, a külföld, a vidék eseményeiről idejében, hiven, lelkiismeretesen és részletesen értesitsük olvasóinkat. Országgyülési és távirati tudósitásainkat a vidéknek egyetlen lapja sem mulja felül.

A jó irányu szépirodalomnak előmozditása gondoskodásunk és áldozatkészségünk kiváló tárgyát képezi

Meggyőződhetett a közönség, hogy kiadóhivatalunk mily nagy áldozatot hoz, midőn ily magas szinvonalon álló lapot ad olvasói kezébe. És azért remélhetőleg méltányolni és támogatni fogja ebbeli törekvését kiadóhivatalunknak és szerkesztőségünknek.

Bizalommal lépünk azért az uj évnegyed elé s kérjük olvasóink és előfizetőink szives pártfogását.

Előfizetési árak a következők:

Helyben kiadóhiv.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 8 forint.	**Egy évre 10 forint.**
Negyedévre 2 forint.	**Negyedévre 2 frt 50.**

Vidékre:

Egy évre 12 forint.	**Negyedévre 3 forint.**

A „TISZÁNTÚL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve czimüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kivánt helyre elküldeni a példányokat.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Julius 1. A biharmegyei orvos, gyógyszerész és természettudományi egylet szakülése. (Uri-utcza Akadémia.)

Julius 1. Az orvosegylet szakülése d. u. 5 órakor a jogakadémia termében.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3–5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Felkérjük előfizetőinket kiknek előfizetése a hó végén lejárt annak mielőbbi szives megujitására, nehogy a szétküldésben fennakadás történjék.

Tòth István szobrász ujabb sikerült müvészi alkotása.

— Emese álma. —

Tóth István magyar szobrász, kinek már három jelentékeny müvészi alkotását birja városunk, ugy mint a *Szent-László* szobrot, *Szaniszló* Ferencz püspök szobrát, a lat. szert. székesegyház carrarai márvány főoltárát, az idei tavaszi mütárlaton ujra szép müvészi sikert aratott egy szobor csoportozatával.

Sokszor panaszolják a müvészek, hogy mennyire ártalmára van a magyar müvészetnek a klikk-rendszer, mely ellen azoknak a müvészeknek, kik nem tagjai a klikknek nehéz küzdelmük van, melynek egyik rendes nyilvánulása, hogy kiállitások alkalmával az elhelyezéseknél a nem klikkbeli vagy mondjuk czéhbeli müvészek nem kapnak oly helyet hol a müvészi alkotás, hatás kellő érvényre juthatna.

Az idén azonban *Wlassics* Gyula vallás és közokt. m. kir. miniszter igazság szeretete *Tóth* István szobrász pomás alkotásának, mely »*Emese álmá*«-t ábrázolja, megfelelő helyet biztositott a tavaszi tárlaton s az eredmény nem is maradt el. A képzőmüvészeti tanács »Emese álmá«-t megvételre ajánlotta a miniszternek, ki a kitünő szobor csoportozatot a *nemzeti muzeum részére meg is vásárolta.*

A kitünő müvészi siker növeli azon reményünket, hogy a tervezett nagyváradi *Szacsvay*-szobornál az illetékes tényezők tekintettel lesznek *Tóth* István kiváló fiatal magyar szobrászra s akkor biztosra vesszük, hogy a Szacsvay-szoborban is egy ujabb müvészi alkotással fog gazdagodni városunk akkor, midőn hazafias kegyeletének lerója adóját.

* **Ülések.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága hétfőn, julius 4-én délelőtt 10 órakor tartja rendes havi ülését. — Nagyvárad város közigazgatási bizottsága pedig julius 7-én délután 3 órakor ülésez. — Nagyváradváros törvényhatósága julius 14-én délután 3 órakor tartja közgyülését.

* **A Bazárszoros ügye.** A miniszter tudvalevőleg megadta az engedélyt a városnak Mayr Sándor és Weiszlovits Adolf tulajdonában levő házakra a kisajátitási jogot. de előbb a a megegyezés megkisérlését rendelte el, a kisa-

játitási tervezetekre nézve. Az egyezkedésekre a polgármester julius 9-ét tüzte ki, s arra a két tulajdonost is meghivták.

* **Katholikus főgymnásium Debreczenben.** A kultuszminiszter leiratában értesiti Debreczen város közönségét, hogy a városi közgyülésnek a római katholikus algymnáziumnak főgymnáziummá fejlesztése érdekében hozott határozatait és az ezekről szerkesztett alapitó okleveleket jóváhagyta. Az alapitó ok'evélben ki vannak fejtve azon feltételek, a melyekkel a város támogatja a főgymnáziummá fejlesztendő katholikus algymnásiumot. A város közgyülése tudvalevőleg részint épületanyagot, részint tiz év alatt évi 6000 frtos részletekben törlesztendő 60,000 frtnyi készpénzben 100,000 frtos hozzájárulást szavazott meg.

* **Kinevezések a vármegyénél.** Beőthy László dr. főispán a vármegyei központi tisztviselői közül a tegnapi napon többeket előléptetett. A Lipták Rezső nyugdijaztatásával megüresedett első osztályu irnoki állásra Szakács Antal II. osztályu irnokot, a másodosztályu irnoki állásra Stern Mihály III. osztályu irnokot, a harmadosztályu irnoki állásra Beőthy Miklós napidijas irnokot léptette elő, továbbá Márton István harmadosztályu irnokot közigazgatási gyakornokká nevezte ki. Fényes Endre gyámpénztári ellenőrt az utadó alszámvevői állásra osztotta be. Helyébe ellenőrré Jánossy Lajos könyvvezetőt, könyvveztővé Vilahy Sámuel segédkönyvvezetőt s az igy üresedésbe jött állásra Ravaszky Barnabás harmadosztályu irnokot nevezte ki. Az előléptetések következtében három harmadosztályu irnoki állás üresedett meg. Ezekre pályázati határidőül julius 15-ike tüzetett ki. Az erre vonatkozó kérvények Beőthy László dr. főispánhoz intézendők.

* **Kegyadomány.** Dr. *Schlauch Lőrincz* biboros püspök havi kegyadománya 300 frt pénteken julius 1-én délután 2 órakor fog kiosztatni a koldusápoló intézetben. Özv. Grünwald Henrikné, alelnöknő.

* **Honvédapródiskola — vagy Honvédhadapródiskola?** Ha az ember akármely magasabb vagy távolfekvő pontról nézi Szent László városát, egy hatalmas, kolosszális uj épület nem kerülheti el figyelmét, annyira tulemelkedik az az eddigi váradi arányokon. Az uj honvédapródiskola főépülete, az amely 135 méter hosszu, három emeletes homlokzatával (35 méterrel hosszabb, mint a püspöki palota) valóban impozáns benyomást gyakorol. Nemrég helyezték el a főhomlokzatra a czim-föliratot, amely messziről ragyog a szemlélő felé »*M. k. Honvéd-had-apród-iskola.*« Minden épületre alkalmazandó feliratnak lehetőleg rövidnek kell lenni, ha szabad igy szólanunk: lapidáris stylusban kell azt megfogalmazni, mert utóvégre is egy épületen a föliratnak csak mellékszerepe van s elmult rég az az egyptomi divat, hogy paloták falára irjuk a haza történetét. Nos ez a fölirat nemcsak hogy nem rövid, de még csak nem is szabatos, hanem valósággal szószátyár. A régi magyar nyelvben az apród tanulónövendéket jelentett, a többi közt a mesterségek körében is, pl. csizmadia, asztalos-apród stb. Ha katona-növendéket vagy növendék-katonát akarunk mondani, elmondhatjuk, hogy hadapród s ez a kadét-nak meg is felel; minthogy azonban a honvéd már egy neme a katonának nem tudjuk mi szükség van rá, hogy *honvéd-hadapródot* irjak mikor a *honvéd-apród* semmivel sem fejez ki kevesebbet, sőt az egyedül szabatos kifejezés. Megboldogult *Lonovics* József érsek Rómában jártában, a negyvenes évek elején beszélt a többi közt *Mezzofanti* bibornokkal, aki, amint tudjuk a svéd legnagyobb nyelvzseni-je volt, vagy 40 nyelvet folyékonyan beszélt, Lonovicscsal is magyarul társalgott. Azt mondotta a többi közt neki, hogy a magyar nyelv nagyon szép csak az a kár, hogy némely szavai nagyon hosszuak. Jó lett volna ama fölirat fogalmazójának a tudós kompetens biboroknok igéit megszivlelni, mert az igazi magyar ember csakugyan nem szereti a hosszu lélekzetű szavakat.

* **Uj miniszteri megbizott.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter Steinecker Gábor kir. főmérnököt Zomborba helyezte el. Helyette a Fekete-Körözs, Sebes-Körözs, Hosszufok és Berettyó vizszabályozási társulatok miniszteri megbizottjául a miniszter a gyulai folyammérnökség vezetőjét Szarvassy Argént nevezte ki.

* **A városi közigazgatás köréből.** Nagyvárad város ügyosztályai szét vannak helyezve a városban s igy igen nehéz a kezelés. A tanács most akként intézkedett, hogy a katonai-illetőségi- és kórházi ügyosztály mától kezdve külön, önnálló iktató és kiadóhivatalt nyer s az ezt illető ügydarabok egyenesen és közvetlenül ide nyujtandók be. Az ügyosztály a régi városháza épületében, a Széchenyi szálloda átellenében van elhelyezve.

* **Gyászjelentés** Részvéttel vettük egy nagyváradi születésü urinő halálának hirét. Tegnap temették el ugyanis nagy részvét mellett Békés-Csabán *Vidovszky* Károly ottani nagybirtokos nejét, született *Mertz* Teréziát. A 48 évet élt urinő Budapesten hunyt el, nagyszámu rokonai és gyermekei őszinte fájdalmára, mult hó 28-án. A temetésen, melyet *Nemeskey* Andor ottani plebános végzett teljes segédlettel, a csabai intelligenczia ugyszólván teljes számmal jelen volt. A fényes temetést követő napon, azaz ma volt az áldott emlékü urinő lelki üdvéért engesztelő szent miseáldozat.

* **Uj csendőr-őrs.** A belügyminiszter szaporitja az egész országban a csendőrséget. Legujabban Fekete-Bátor községben egy altiszt és öt emberből álló gyalog-őrsöt rendszeresitettek.

* **Vonat összeütközések.** A tegnapelőtt esti zivatar egy kisebbszerü vasuti karambólnak volt az előidézője. A várad-velenczei állomásra ugyanis a mikor este az utolsó közuti vasut beérkezett, éppen akkor tört ki a vihar, ugy hogy a vonatnak meg kellett állani, abban a pillanatban a vonathoz oda ütközött *négy kocsi*, a miket a rettenetes nagy szél inditott meg. A vonat utasaiban azonban szerencsére nagyobb baj az ijedtségen kivül nem esett, amit annak lehet köszönni, hogy a vonat nagyon lassan haladt. Az utasok közül néhányan kisebb sérüléseket szenvedtek, egy kocsi pedig erősen megrongálódott. — Szerdán délelőtt *Kál-Kápolnán* két vonat összeütközött s több kocsi erősen megrongálódott. Az összeütközés következtében a vonat három órát késett. A részleteket homály fedi.

* **A krajczár vège.** Három év óta kongatják fölötte a vészharangot s ő még sem akart kimulni. Nem is volna érdemes már vele foglalkoznunk, minthogy azonban a spanyol amerikai háboru a maga részére foglalta le a szeretetreméltó fiumei czápát, valamivel mégis csak illik jelenteni, hogy kétségtelenül visszavonhatlanul beállott a holt idény. Adjuk tehát tudtára mindenkinek, hogy junius 30-ával vagyis a tegnapi nappal a krajczár végleg kikerült a magánforgalomból, az adóhivatalok és közpénztárak azonban még 1899 deczember 31-ig kötelesek elfogadni. Teljes másfél évig tehát eltart még a krajczár haldoklása, amely idő mindenképpen méltó egy ilyen hosszu és szivós élethez.

* **Katona szökevények.** Néhány nap óta a kisvárosháza hirdetési tábláján egy hirdetmény van kitéve közszemlére. A hirdetmény a katona szökevényeknek szól, azoknak, akik még ez ideig nem jelentkeztek a sorozáson, most azután utoljára, a legkomolyabban felhivják őket, hogy jelentkezzenek a törvényes következmények terhe alatt. Összesen *harmincznégy* ilyen jeles ifju van, a ki gyáva a sor alá állani.

* **Elveszett levelek.** Diószeghy István a biharmegyei közkórháztól a Szent László térig többrendbeli kereskedelmi levelet elvesztett. Az ugyis értéktelen levelek megtalálóját ez uton kéri fel, hogy azokat a Wurst czégnél letenni szíveskedjék.

TANÜGY.

Iskolai értesitők. Öt helyről kaptunk legujabban iskolai értesitőket. Nevezetesen pedig közülök a legtartalmasabbát, a nagyváradi m. kir. *állami főreáliskola* értesitőjét emlitjük fel első sorban. A 116 oldalra terjedő füzetet *Krüger* Viktor, a tanintézet igazgatója szerkesztette. A tartalom egyik legterjedelmesebbje az a 24 oldalra terjedő nagybecsü szak-czikk, a melyet *Potássy* János tanár irt a nagyváradi borok vegyelemzésének eredményéről. Az annak idején külön is megjelent éértekezést behatóbban méltattuk megjelenésekor, egy részét közöltük és éppen azért nem is terjeszkedünk ki most tartalmára. A tanév történetében kiemelkedő mozzanat volt az április 16-án tartott hazafias ünnepély az 1848-iki törvények megalkotásának 50-ik évfordulója alkalmából. A szeptember 6-án megkezdődött tanév junius 11-ig tartott. A tanári testületben mindössze egy tag eltávozásával állott be változás. Különösen nevezetes és fontos szerepet játszott az a sok tanulmányi kirándulás, a melyben a tanuló ifjuság ügybuzgó tanárainak vezetése alatt részesült. Résztvett az ifjuság az *Aradon* tartott kerületi tornaversenyen, a hol is az intézet növendékei jelentékenyen kitüntették magukat, sok érmet és dijat hozva onnan haza. A lefolyt tanévben 14 tanár, 8 hitoktató és egy egészségtani tanár tanitott az intézetben, kik közül különösen *Demek* Győző dr. nagy buzgalomra való tudományos-irodalmi munkásságot fejtett ki. Kivüle még 5 tanár forgattak dicséretes igyekezettel a tollat. Az intézetnek összesen 270 növendéke volt. Beiratások az 1898—99. tanévre junius 30-án, julius 1-én és 2-án, továbbá szeptember 1-én, 2-án és 3-án lesznek, mindenkor délelőtt 9-től 12 órákig, a kiváló gonddal és ügyes csoportositással szerkesztett értesitő összeállitója különös dicséretet érdemel.

A *nagyvárad ujvárosi róm. kath.* népiskola értesitőjét *Kovalik* János tanitó állitotta össze. Az iskolánál, melynek a lefolyt tanév óta *Vucskics* Gyula dr. az igazgatója, 4 tanitó és 1 hitoktató tanitott. A beiratkozott 208 tanuló közül 192 tett vizsgálatot az év végén. Az intézet történetében különösen kiemelkedő mozzanat volt a szegény tanulók karácsonyi felruházása. A minden irányban kitünő szellemben vezetett iskolába való beiratkozások szeptember 2-tól 7-ig lesznek, a tanév pedig szeptember 8-án, illetve 9-én veszi kezdetét.

Érettségi vizsgálatok. A helybeli premontrei főgymnásiumban junius 27, 28 és 30-án folytak le az érettségi vizsgálatok, melyek Nátafalussy Kornél kir. tanácsos főigazgató kijelentése szerint egész tankerületében a legsikerültebbek voltak. Az ifjak oly járatasságot árultak el az egyes speczialis szakokban, egyszersmind oly önálló előadást és nyelvezetet, hogy bátran mondhatók éretteknek. Jeles érett lett: Bud János, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Kursinszky Kálmán, Márkus Szilvius, Szabadhegyi Ernő 5. Jól érettek: Deutsch Sándor, Körös Lajos, Ormay Lajos, Janovits Leontin, Politovszky István, Sebő Mihály. Egyszerüen érettek: Blazsek, Hagen, Jancsó, Kenyeres, Középessy, Kornstein, Lipcsey Gyula, Major Dezső, Marás István, Püleszky Pál, Stein Mór, Weisz Ödön. Két hó mulva teendő javitó vizsgálatra utasittatott Aliquander Lajos a latinból, egy évre visszavettetett Magyari Zoltán.

SZINHÁZ.

A gyimesi vadvirág.

A »gyimesi vadvirág« is aligha ért még Nagyváradon gyatrább előadást, mint a tegnapelőtt esti aminő volt. A fojtó hőség, amely a

kongó házat megülte, megülte az előadást is. Voltak jelenetek, amelyek tökéletesen elejtődtek és voltak szerepek, amelyek bántóan ellapultak. A lakodalmas menet, a karénekek, a tánczok, *Prezsmer Péter* imádsága, maga a késelési párjelenet bizony csodálatosan gyöngék és szintelenek voltak; azonképpen ide tartozik a *Marczi* harangozó fiú alakitása is. Azoknál a helyeknél, amelyek máskor meleg tapsokat provokálnak és provokáltak (még a műkedvelő iparos ifjuság előadásakor is!) nem tudott felmelegedni a publikum. Sőt inkáb. Keservesen ráillik erre az előadásra az ugynevezett ünnepesti pongyolaság gyatra jelzője. Ezer szerencse még, hogy *Székely* Irén gyönyörü dalaival, *Turchányi* Olga keresetlen játékával, *Vendrei* és *Árpási* Kata jóizü mókáikkal mentettek ott, ahol alig lehetett mit menteni az agyonvert előadáson. Diszletek szépek, *Kassai* túl duhaj és túl ittas alakja és játéka pediglen a szinpadi szép rovására eső valami volt. A rendező pedig bizvást több gonddal munkálkodhatott volna a legjobb népszinművek egyikének tisztességes szinrehozatalán.

—

Charley nénje.

Micsoda óriási különbség a tegnapelőtti, meg a tegnapi előadás között. *Rózsahegyi* Kálmán, a társulat egyik legtehetségesebb és legrokonszenvesebb tagja bucsuzott tegnap este legjobb szerepében, a *Lord Frank Baberley*-ben, attól a közönségtől, a melyik ugy megszerette rövid itt léte óta. Beléptekor perczekig tartó tapsviharral fogadták őt és valóságos virág kereskedéssé alakult a szinpad a felnyujtott szebbnél-szebb virágcsokrokból, köztük vala pedig egy hatalmas babérkoszoru, rózsaszinü selyem szallagján legjobb partnerének nevével. A fiatal müvész meg volt hatva s megindultságában alig tudott szólani. Hanem leküzdvén azután az elfogódottságott, ritka és kitünő alakot mutatott be, hogy véges végig derültséget keltsen a botrányos üres házban. Ritka müvészettel és rendkivül rutinnal játszotta meg a burleszk nagynéni szerepét. És az a sok taps, az a sok kihivás, a melylyel valóságos óvációkban részesitette őt a hálás publikum, lépten-nyomon tanusitották, hogy nagyon megérzi majd a társulat ezen tagjának hiányát. A többi szereplőkről kevés kivétellel csak jót mondhatunk. Különösen *Vendrei* ekszczellált a *Stephen Spittique* kitünő alakjában. Azonképpen *Leővey* is páratlan volt, mint *Brasset szolga*. *Turchányi* édes *Kitty* volt. *Pataki* és *Janovics* pedig több elevenséggel mozoghattak volna. A darab kiállitása fényes, a rendezés kitünő. *Rózsahegyi* és a két unokahug jelenete remeke volt a szinpadi komikumnak, végezetül pedig őszintén csodálkozunk, hogy ez iránt a kitünő előadás iránt ily kevéssé érdeklődtek vala Nagyváradon, A felsrófolt helyárak talán majd több publikumot csábitanak a mai gésa-reklám csodabogár-darabra. — Hm! —*i*.

—

„Selyem Ágnes“ a budapesti nyári szinkörben. *Szalóki* Elek volt nváradi tankerületi tollnok rimes szinpadi idilljét a «Selyem Ágnest» tegnapelőtt előadta *Krecsányi* Ignácz szintársulata a budapesti nyári szinkörben. A darab tetszett. Különösen *Ámon* Margit tünt ki a szereplők közül. A bemutató elég jól sikerült, a szerzőt is többször hivták a lámpák elé.

EGYESÜLETEK.

Jóváhagyott alapszabályok. A belügyminiszter jóváhagyva visszaküldte a derecskei casinó módositott alapszabályait.

SPORT.

Nagyváradi kerékpárosok Debreczenben. A debreczeni kerékpáros egyesület julius hó 3-án amateur kerékpár-versenyt rendez, melyre a nagyváradi kerékpár-egyletet is meghivta. Felkéretnek tehát a nagyváradi kerékpár-egylet tagjai, hogy ezen versenyre ifj. *Rimanóczy* Kálmán I. menetparancsnoknál szombaton délután 5 óráig minél számosabban jelentkezzenek, hogy a debreczeni kerékpár-egyletet idejében értesiteni lehessen. Indulás vasárnap reggel 5 órakor kerékpáron, vagy a déli vonattal. A verseny kezdete vasárnap d. u. 5 óra 34 p. *Knana* Károly.

Czèllövészet. A polgári lövőházban junius hó 19. 26 és 29-én tartott lövészeteken kilövetett 800 lövés 481 találóban, 2741 körrel és 121 böller. Mélylövések 15 tizenegyes és 5 tizenkettős kör. Tizenkettős kört lőtt Aufricht Alajos négyet, Török László egyet. Tizenegyes kört lőttek Török László kilenczet, Aufricht Alajos ötöt és Tóth Ferencz egyet. Dijakat nyertek mélylövésekre Török László és Aufricht Alajos. Körlövésekre Török László és Aufricht Alajos,

IRODALOM.

A Mese-Világ legujabb számában már válasz is érkezik Lovati Lati levelére, még pedig *Majton* Piszta ujtól, s ezen a levelen is sokat fognak mulatni a kis olvasók. Van benne egy kis mese a »kis liba meg a kácsa« czimmel, *Gara* Ákostól, mely a sokoldalu tehetséggel biró fiatal irónak egész fényében mutatja a gyermekirodalombani kiválóságát. *Pósa* bácsi akármelyik verse mellé méltó ez a verses mese. Ismételten ajánljuk a vidék e legjobb gyermeklapját.

REGÈNY-CSARNOK.

23.

ELŐRE!

Neidegg után forditotta: Tátraházi R. P.

A mint Waldheim megpillantotta, hogy ott áll fehér ruhájában oly szüziesen, egészen oda volt, már csak a pillanatnyi hatás alatt állott, ettől kezdve egyedül csak Irénnek énekelt.

Az ének elhangzott; oly elragadóan még sohse énekelt. Nem is merték többre felkérni annyira elragadtatta őket, de nem is teljesitette volna kérelmüket. A zongora mellől felállva egyenesen Irénhez ment és megmondta neki, hogy most csakis neki énekelt. Figyelmeztette szavaira, melyeket az utolsó estén mondott neki, kérdezte, vajjon volna-e annyi ereje, hogy azokat beváltsa, — és hogy igy reá nézve életének jó geniusza lenne.

A társaság feloszlott; csoportonként távoztak. Waldheim Pétersdorffékkal ment. A ház kapuja alatt megállott, megfogta Irén kezét és forró csókot lehelt reá.

— Szavánál tartom Irén — suttogta. — Fogadja már is köszönetemet, hogy oly végtelen boldoggá tett.

Szürke szemeivel bizalommal nézett reá, szép ajakán gyöngéd mosoly játszadozott, nem tudott szóhoz jutni, hogy kifejezze, amit érezett, azonban minden szónál többet fejezett ki az a sugárzó boldogság, mely az arczán látható volt.

Pétersdorffhoz fordult.

— Holnap elmegyek hozzád Friczi — szólt alig hallhatóan — hogy mit akarok tőled kérni, jól tudod!

Petersdorff felsóhajtott.

— Jól tudom, azonban — mindenekfölött a ti szerencsétek!

Ezután általános bucsuzas következett, a vidám társaság eltávozott, középre fogták Waldheimot.

— Irén? jól értettem? — kérdé az atya. — Tehát el kell téged vesztenünk édes gyermekem.

A leány édes boldogságban hajtá le fejét.

— Atyám ő szeret engem — szólt csendesen.

— Bár csak méltó lenne hozzád — felelte Pétersdorff felindulva.

A nagyon practikus gondolkozásu anya kivánsága ugyancsak prózaias volt:

— Csak boldoggá, szerencséssé legyen és majd valami nagy állást érjen el.

— Adja Isten, hogy azt találja fel bennem, a mit keresett, a mit remélt! — szólt a leány csendes imádsága.

VIII. FEJEZET.

Boldog izgatottságban, mosolylyal ajkain távozott Ervin Iréntől. Minden ember életében van idő, mikor, mintegy belsőleg megvilágositva megérzi, hogy mi lesz legjobb élete boldogságához. Az ő ideje most volt. Irén hangja még mindég fülében csengett, ugy érezte, mintha őszinte szemei most is rá volnának irányozva, tudta, érezte, hogy Irénben feltalálta önmagának a másik felét.

Minél közelebb ért lakásához, annál lasabban lépkedett. Fordulóhoz ért. Az erősen áll, hogy a boldogság, melyet egy kedves előkelő nővel való együttélés nyujthat, kezében van, azonban áldozatokkal kell megvásárolnia. Olyan ember volt mindig, hogy cselekedetei következményét maga előtt szerette látni.

Hogy most már egy kis állomás után kell járnia, hogy abból, azon eszközökkel, a melyek rendelkezésére állanak, háztartást vezethessen, hasonlóképen, hogy most már ismét a régi hivatalnok pályára kell lépnie, nem titkolta el maga előtt: Ő méltó az áldozatra — szólt magában. — Hogy boldog legyek az a fő! Ugyanekkor valami kétkedés szállotta meg, ha vajjon boldog lehet-e, ha eddigi reményeiről lemond.

— Holnap, holnap, korán elmegyek hozzá.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

—

Vilma királyné koronázása.

Budapest, jun. 30. (Saját tud. táv.) Hollandiában Vilma királynő aug. 31-én nagykoruvá lesz, mely alkalommal megkoronàzzák és átveszi az uralkodást.

A kormány tanácskozása.

Budapest, jun. 30. (Saj. tud. táv.) Legközelebb minisztertanács lesz a jégsujtott vidékek segélyezése ügyében.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, junius 30. (Saját tud. távirata.) Ő Felsége ma délelőtt Nazif bey török katonai attasét kihallgatàson fogadta.

A pàrisi gabonavámokról.

Budapest, junius 30. (Saj. tud. táv.) Párisból sürgönyzik: A minisztertanács elhatározta, hogy a gabona vámokat jul. elsején levonás nélkül beszedi.

Az olasz kormány megalakult.

Budapest, junius 30. (Saj. tud. táv.) Londonból távirják: A kormány végre megalakult. Mindenesetre nehéz időknek néz eléje az uj kakinet.

A párisi kamarából.

Budapest, junius 30. (Saj. tud. táv) Párisból sürgönyzik: A kamarában Brisson felolvasta a kormány nyilatkozatát, mely szerint főleg az adóreformokat és a munka kérdés elintézését igéri. Továbbá a hagsereget és a hajóhadat a legmagasabb főhelyre vezetni akarja.

A Dreyfus-ügy.

Budapest, jun. 30. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A radikálisok azt kivánják, hogy halasszák el az interpellátiót a Dreyfus-ügyben és azt mondják, hogy a minisztertanács csak azt engedje meg, hogy a hadügyminiszter ügyiratokkal támogatott határozott nyilatkozatot tegyen.

Az elfogott postasikkasztóról.

Budapest, jun. 30. (Saj. tud táv.) Kiderült, hogy Tóth postasikkasztó összeköttetésben állott Herczog Amerikába szökött postatiszttel, ki onnan utasitásokat küldött Tóthnak.

Uj orosz vasut.

Szt-Pétervár, junius 30. (Saj. tud. táv.) A Moszkva-Vindau-Rybinski vasut társaság császári engedélyt kapott, hogy vasutvonalat épitsen Szt-Pétervártól Wittebsken keresztül Dél-Oroszországba.

Nyomor elől a halálba.

H.-Mezővásárhely, jun. 30. (Saját tud. táv. Keller József segédszerkesztő mivel fizetését rendetlenül kapta és nyomorban élt, felakasztotta magát.

A galicziai zavargások.

Budapest, junius 30. (Saj tud. táv.) Lembergből távirják: Pininski gróf helytartó ma reggel Uj-Szandecből a galicziai zavargások ügyei miatt ide érkezett.

Salisbury beszéde.

Budapest, jun. 30. (Saj. tud. táv.) Londonból sürgönyzik: Az United Club tegnapi lakomáján a St.-James Nall-ban Salisbury marquis elnökölt. Salisbury beszédet mondott, amelyben a spanyol—amerikai háboruról szólva kijelentette, hogy Angliának kötelessége tartózkodni attól, hogy a hadviselő felek bármelyikét is előnyben részesitse. Csak azt lehet kivánni, hogy a vérontás minél előbb véget érjen és a világ békéje ujra helyreálljon. A háborutól eltekintve a világ politikai szemhatára meglehetősen derült. Anglia legnagyobb és legcivilizáltabb szomszédjával, amelylyel békében élni állandó óhajtása, ép most kötött egy szerződést, amely elháritja az esetleges konfliktus kiinduló pontjait. Ha nem sikerült volna megkötni ezt a szerződést, ez sajnálatos lett volna Anglia kulturfeladataira nézve. Kinára vonatkozólag Salisbury nem hiszi, hogy csak a legcsekélyebb valószinüsége is fenforogna annak, hogy háborus-állapothoz hasonló akció támadjon Anglia és a kinai császár között. Az lehetetlenség, hogy Anglia ugyanoly befolyást gyakoroljon Kina belügyi és katonai kormányzatára, mint a minőt Indiában és Egyiptomban gyakorol.

Merénylet az algiri nagyrabbi ellen.

Budapest, junius 30. (Saját tud. távirata.) Párisból sürgönyzik: A Havas-ügynökségnek jelentik Algirból, hogy Bloch algiri nagyrabbit egy hitsorsa, mert a rabbinátus által kapott segélyt igen kevésnek találta, megtámadta és egy késszurással veszedelmesen megsebesitette. A nagyrabbi állapota reménytelen.

—

A háború.

Budapest, junius 30. (Saj. tud. táv.) A Santiago de Cuba közelében a Quama folyó mellett levő táborból táviratozzák mai kelettel: Előkészületeket tesznek valamennyi fegyvernembeli csapat általános előnyomulására; az előnyomulást azonban nem rendelik el előbb, mielőtt minden egyes ember 3 napi élelmi szerrel el nincs látva, ami két-három nap előtt lehetetlen. A város irányában eszközölt kémlelés alkalmával spanyolokra nem akadtak. Azok valószinüleg a sánczok mögé vonultak vissza. Schafter tábornok főhadi szállása még mindig a »Legmanda« hajón van, hogy folytonos összeköttetésben álljon Sampson-tengernagygyal. Jelenleg 13.000 ember van az első csatasorban. A csapatok szelleme az iszonyu hőség s a csekély és rossz élelmezés daczára kitünő. Most már a tüzérség hátramaradt részét is partra szállitották.

Budapest, jun. 30. (Saját tud. táv.) A tegnapi minisztertanács számos közigazgatási ügygyel foglalkozott. A tengerészeti miniszter felolvasta a manilai csatáról szóló, kiegészitő iratokkal ellátott jelentést, amelyet tegnap kapott meg. A minisztertanács elhatározta, hogy az iratokat a legfőbb haditanács elé terjeszti, hogy az akképen járjon el, amint szükségesnek látja. A külügyminiszter jelentést tett a tárczája körébe vágó ügyekről.

KÖZGAZDASAG.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1898. junius hó 28-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 10.10. Uj 10.60. Kétsz. buza 8.— — 8.20. Rozs 7.70—7.80. Arpa 5.50—5.80. Zab 7.70—7.80. Tengeri: ó 5.40. uj 5.60. Borsó 17.—. Lencse 18.—. Bab 9.—. Köleskása 12.—. Burgonya 2.90. 100 kiló lángliszt 19.50, zsemlyeliszt 18.50, fehérkenyér liszt 18.—, barnakenyér liszt 16.—, széna fuvarral 1.50, szalma 0.50 Szalona 65.—, 6 kiló zsup-szalma —08, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—. Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —.90. Szesz 1.—. 1 mm. kősó 10.10, nyers fagyu 24.—. olvaszt. fagyu 33.—, szappan 24.—, birka gyapju 1.—, magyar gyapju —.38, Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 23.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 11.50. köles —.—, repcze —.—, dió 28.—, mogyoró —.—, aszu szilva 24.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 68, sertéshus 60, juh-hus 32, veres hagyma 9, fog-hagyma 30, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 14. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.— 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Forgalmi kimutatás 1898. évi junius 28-ról: Tiszta buza körülbelül 300 hltr, kétszeres buza 50 hltr, rozs 150 hltr, árpa 100 hltr. zab 200 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 600 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 100 drb, félhizott 280, sovány 660, süldő 1080, malacz 1200, hizott marha 60, jármas ökör 2647, fejős tehén 2076, borju 950, bivaly 72, juh és kecske 380, ló 3015.

Marha ártáblázat 1898. junius 28-ról Egy pár első rendü jármas ökör 350—390, egy pár másodrendü jármas ökör 250—340, egy pár harmadrendü jármas ökör 140—240, 1 pár fejős tehén 100—230. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—85. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 65—65, 1 drb. veres borju 10—18, 1 drb. fél éves borju 18—25, 1 drb. egy éves borju 23—36, két éves borju 36—60. 1 pár hizott sertés 54—93, 1 pár fél éves 20—24 1 pár egy éves sertés 38—50, 1 párja két. éves sertés 50—78, egy jó igás ló 68—140, drb pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 13—16 1 pár borjubőr 6—8, 1 pár lóbőr 7—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, junius. 30.
Buza őszre	9.87
Buza tavaszra	4.58
Tengeri	5.26
Rozs őszre	7.—
Zab őszre	5.75

Értéktőzde.

Az irányzat szilárd.

	Budapest, junius 30.
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253.¾
Magyar jelzálog	253.¼
Magyar leszámitoló	260.—
Iparbank	107.—
Budapest közuti	387.¾
Kereskedelmi bank	1438.¾
Salgótarjáni	631.—
Waggon-kölcsön	244.—
Villamos vasut	268.½

Bécs junius 30.

Az irányzat szilárd

Osztr. hitel	359.40
Magyar hitel	399.—
Allamvasut	363.—
Birodalmi márka	58.83

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898 junius 30-án.

Magyar aranyjáradék 4%	121.25
Magyar koronajáradék	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	119.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 4½%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog meg á ltási kötvény	100,25
horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	97.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	139.25
Osztrák járadék papirban	101.40
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	100.75
1860. Osztrák államsorsjegyek	149.50
Osztrák magyar bankrészvény	905.—
Magyar hitelbankrészvény	394.75
Osztrák hitelintézeti részvény	361.60
Pá is vista	363.90
Német birodalmi márka	58.80
London vistc	119.90
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.77

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Mérsékelten felemelt helyárakkal!

Evadbérlet 57. szám. Páratlan. Kisbérlet 55. szám Páratlan.

Ma pénteken, 1898. julius 1-én

a kolozsvári országos nemzeti szinház személyzetével:

uj diszletekkel és jelmezekkel el ő s z ö r:

A gésák,

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

Szemelyek:

Reginald Tairfaix, hajós hadnagy	Kassai K.
Bonville, Cuningham, Grimston a »Teknős béka« hajón	Váradi M. Iványi A. Heltai N.
Stanley, tiszthelyettes	Marosi Adél.
Vun-Csi kinai, a »10000 gyönyörüséghez« cz. theaház tulajdonosa	Nyárai Antal.
Imári márki kormányzó, rendőrfönök	Leövey Leo.
Mimóza, theaházi énekesnő	Székely Irén.
Aranyvirág, Bimkó, Aranyhárfa, Ibolyácska gésák	Turchányi Olga. Lányi Edith. Miklósi M. Perényi A.
Julietta, franczia leány	Margó Zelma.
Námi, japán leány	Hatala Györgyike.
Tekmini, rendőr	Vank I.
Lady Constance Wynne, utazó angol hölgy	K. Arpási Kata.
Mari Worthington	Solti Helén.
Edit Grant	Baróti Irma.
Molly Seamare	Perényi Margit.
Katana, japán tüzértiszt	Mezey Mihály.

Japániak, gésák, katonák.

Kezdete fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton, 1898. julius 2-án: mérsékelten fölemelt helyárakkal:

Ugyanez.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város árverelő küldöttségének elnökétől.

Árlejtési és árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 14582, 1845, 15174, 13643/1898. sz. a. kelt határozatai alapján az alább felsorolt vállalatokra és megnevezett ingatlan eladására nyilvános árlejtés illetve árverés fog tartatni.

1. Az igazságügyi palota környékének rendezése alkalmával felmerülendő gyalog járda munkálatoknak vállalati uton leendő elkészitésére az árlejtési feltételekben az anyagok különbözősége szerint felsorolt egységárak, mint kikiáltási árak mellett **1898. évi julius hó 11-én d. e. 10 órakor**, mely ideig az árverelő küldöttség elnökéhez ezen vállalat biztositására 400 frt óvadék teendő le.

2. A város területén hirdetési oszlopok és táblák felállitása — s az azokon eszközlendő hirdetések után szedhető dijakra nézve 1899. évi január hó 1-től kezdve tiz egymás után következő évre **1898. évi augusztus hó 4-én d. e. 10 órakor nyilvános árverés** 50 forint évi bér kikiáltási ár mellett. Biztositékul 200 frt teendő le.

3. A Sebes-Körös folyón létesitendő védművek előállitásához szükséges mintegy 4750 köbméter kőanyag szállitásának vállalati uton leendő eszközlésére az árlejtési feltételekben az egyes védművek elhelyezése szerint 10 tonnás rakományokban vaggononként kitüntetett kikiáltási árak mellett **1898. évi auguszt. 4-én d. e. 10 órakor árlejtés,** mely időpontig árlejtő köteles 1300 forintot bánatpénzül letenni.

4. Az ágostai evang. egyház és a »Nagyváradi városi árvaház-alap« közös tulajdonát képező, a nváradi 8 sz. telekkönyvi betétben felvett 9 ö. i. számu Kossuth utczán fekvő Fábián-féle beltelkes háznak eladására 18000 frt kikiáltási ár mellett, — melyen alul az ingatlan eladatni nem fog **1898. évi auguszt. hó 4-én délelőtt 10 órakor árverés.** Bánatpénzül 1800 frt teendő le. — Árlejteni vagy árverelni szóval vagy irásbeli zárt ajánlat utján lehet.

A felsorolt árlejtések — illetve árverésnél kitüntetett biztositékok illetve bánompénz az árlejtés illetve árverést megelőzőleg az árverelő küldöttség elnökének kezeihez készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban leteendők, vagy a zárt ajánlatokhoz csatolandók.

Az árlejtési és árverési feltételek a vonatkozó egységárakkal, mintákkal és kimutatásokkal együtt a hivatalos órák alatt a városi mérnöki hivatalnál bárki által megtekinthetők.

Kötelesek árlejtők, illetve árverelők a feltételeket aláirni s annak megtörténte, valamint az is, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri, az ajánlatban megemlitendő.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad városát pedig csak a közgyülés jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyvárad, 1898. junius 27.

128 2—3

Komlóssy József,
gazd. tanácsos,
mint az árverelő küldöttség elnöke.

Fontos magánosok-, bankházak-, takarékpénztárak-, társulatok-, egyletek-, ékszerészek és kereskedőknek.

Első O. biztositó társaság

betörés ellen

Magyarországi vezérképviselősége: Budapest, VI. Váczi-körut 35.

A müncheni viszontbiztositó-társasággal (részvénytőke 10 millió márka) 1898 január hó 17-én létrejött megállapodás értelmében ezen társaság mindazon igény tekintetében, a mely az »Első osztrák biztositó társaság betörés ellen« biztositási szerződései alapján támasztatik, *egyetemleges kötelezettséget* vállalt.

Biztositás **betörésnél** előforduló **elvesztés, sérülés** vagy **megsemmisités** ellen:

a) minden ingó és értéktárgyaknál a házban a városban vagy a városon kivül nyaralóban.

b) készpénz vagy értékpapiroknál.

c) áruraktárnál, arany vagy ezüst tárgyaknál és ékszereknél.

A biztositás azon esetben is érvényes, ha a betöréses kár a **házhoz** vagy az **üzlethez tartozó egyéntől** származik.

Felvilágositások az intézet **irodájában**, nyujtandók, **Váczi-körut 35,** ahol vidéki képviselők ajánlatai is elfogadtatnak.

Bodega és tejcsarnok!

Üzlet megnyitási értesités!

Van szerencsém a m. t. közönség szives értésére hozni, hogy **f. évi julius hó 1-én** az **Áldás-utczán, Guttmann-házban** egy teljesen modern berendezésü

tejcsarnokot és Bodegát nyitottam.

Ezen uj vállalatommal czélul tüztem magam elé, hogy a tej és tejfélék beszerzése körül eddig elég gyakran tapasztalt mizériákat szavatolt, tisztán kezelt czikkek forgalomba hozatalával megszüntettessem; ezzel kapcsolatban arról is óhajtottam gondoskoni, hogy ugy **friss tej**, mint **tejszin**, **tejtöl**, **aludt-tej**, tehén- és juhturó, **tehén- és bivaly-vaj**, **a nap bármelyik szakában** kapható lesz.

Midőn mindezekre a nagyrabecsült háziasszonyok különös figyelmét felhivni bátor vagyok, arra kérem, hogy **rendszeres napi tejszállitásra b. megrendeléseiket** néhány nappal előbb **Bémer-téri üzletemben előjegyeztetni kegyeskedjenek,** előre is biztositom m. t. feleimet, hogy a legfigyelmesebb kiszolgálásban fogom részesiteni.

Ugyanitt berendezett **Bodegában** kaphatók mindennemü **friss felvágottak és halak**; továbbá

mindennemü **franczia és magyar pezsgők**,
» **külföldi és magyar borok.**
» **franczia » » cognacok,**

mindennemü **likörök és szeszes italok, kőbányai sör ugy eredeti palaczkokban, mint poharanként és kimérve.**

Jégbehütött málnaszörp szódavizzel.

Gyógyvizkurát tartó közönség részére mindennemü friss **gyógy- és ásványvizeket** már a kora reggeli órákban lehütve, **carlsbadi vizet** pedig felmelegitve **poharanként** is kiszolgálok.

A n. é. közönség szives pártolását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

KÁDÁR JÁNOS.

Bodega és tejcsarnok.

Bodega és tejcsarnok. **Bodega és tejcsarnok.**

Nyomatott laptulajdonos: SzentLszló-nyomda részvénytársaság Nagyváradon.